

slaget, end jeg venter, at man saa ogsaa derved kommer til at udskyde det andet Lovforslag, fordi man saa vilde begynde en ny Strid om Koncession eller Publicitet.

H. N. Hansen: Jeg har ikke udtalt mig mod, at man ved en endelig Lov kunde komme til at tage Bestemmelse med Hensyn til Anmeldelsen og Publiciteten, jeg har tværtimod sagt, at det kan jeg forstaa, man senere kunde komme til, og at man saa senere maatte give de bestaaende Selskaber en vis rimelig Frist til at komme ind under disse ny Regler; men jeg har udtalt mig imod, at man ved en for et Aar gældende Lov med en meget kort Frist paalægger Selskaber Forpligtelser, som de hidindtil ikke have været underkastede, og den Betragtning tror jeg vedblivende er rigtig. Det hjælper selvfølgelig ikke, at det ærede 6te Medlem for Kjøbenhavn tager en enkelt Ting ud, som disse Selskaber uden Skade kunne meddele, naar han ikke omtaler de mange Ting, jeg hentydede til, som disse kunne fortrædiges ved.

Da ikke flere begærede Ordet, sluttedes Forhandlingen.

Ændringsforslaget til § 3 af *P. G. C. Jensen* (se foran)
vedtoges uden Afstemning.

Ændringsforslaget til § 5 af *Oct. Hansen* (se foran)
vedtoges uden Afstemning.

Ændringsforslaget til §§ 6 og 7 af *samme* (se foran)
vedtoges uden Afstemning.

Lovforslaget i sin Helhed sattes under Forhandling.

Ingen begærede Ordet.

Lovforslaget (se Tillæg C.)
vedtoges med 27 Stemmer mod 13.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive sendt tilbage til Folketinget.

Herved er Dagsordenen udtømt, og jeg skal saa angive Dagsordenen for næste Møde, som afholdes om 5 Minutter, og Dagsordenen vil da være:

1) *Eventuelt: Æneste Behandling af Fællesudvalgets Indstillinger angaaende:*

Forslag til Lov om forskellige Anlæg og Erhvervelser for Statsbanerne.

2) *Eventuelt: Tredie Behandling af:*

Forslag til Lov om Forandring i Lov Nr. 88 af 8de Maj 1894 om Anlæg og Drift af private Jærnbaner. [Varde—Billum—Nørre-Nebel-Bane.]

Mødet hævet Kl. 3. 45'.

79de Møde.

Onsdag den 25de April, Kl. 3^{3/4}.

Protokollen for forrige Møde oplæstes.

Den første Sag paa Dagsordenen var:

Æneste Behandling af Fællesudvalgets Indstillinger angaaende Forslag til Lov om forskellige Anlæg og Erhvervelser for Statsbanerne.

(Lovforslaget findes i Tillæg C., Sp. 1205, Fællesudvalgets Indstilling findes i Tillæg B., Sp. 2551 ff.)

Formanden: For at denne Sag kan foretages nu, udkræves Tingets Samtykke, men hvis ingen udtaler sig derimod, tør jeg maaske forudsætte, at det er givet. (Ophold) Det er saaledes meddelt.

Fællesudvalgets Indstillinger sattes under Forhandling.

Ordføreren (H. N. Hansen): Det Forslag, her foreligger Tinget, er jo stillet af saa stort et Flertal i Fællesudvalget, at 26 have stemt for det, og at kun 4 have været af en afvigende Mening, og blandt Tingets Medlemmer af Fællesudvalget stiller Forholdet sig saaledes, at af

de 15 Medlemmer have 13 stemt for Forslaget, 1 har erklæret at ville afholde sig fra at stemme og kun 1 Medlem har i Virkeligheden dissenteret over for den foreliggende Indstilling. Dertil kommer, at hvad man har vedtaget i Udvalget, er, som alle vide, vedtaget efter forudgaaende Konference med Tingets øvrige Medlemmer. Af dette Hensyn vil det være ganske urimeligt, om jeg paa dette Tidspunkt af Samlingen vilde ledsage Indstillingen med en udførlig Motivering. Det er ogsaa af de samme Grunde, at vi ere enedes om i Stedet for at stille Ændringsforslag til Tingets Forslag at give hele Indstillingen Form af et samlet Lovforslag, og det er til dette, at jeg nu skal tillade mig at gøre nogle faa Bemærkninger.

Den vigtigste Bestemmelse er selvfølgelig § 1, som samler de Baner og Lovarbejder, som man ved denne Lov vil bemyndige Regeringen til at gaa i Lag med, og det vil da ses, at der i denne Paragraf er optaget Anlæg ved Korsør, som tidligere kun fandtes i Landstingets Forslag men ikke i Folketingets og endvidere har man fulgt Landstingets Forslag i Henseende til Baneanlægget fra Holstebro Øst paa, idet man har ladet det gaa til Herning og derimod udeladt Strækningen Herning—Give. Derimod har man optaget fra Folketingets Forslag Banestrækningen Viborg—Herning. Paa denne Maade tror jeg, at vi have delt nogenlunde lige mellem de af de to Ting stillede Forslag. Til Viborg—Herning Banen er saa knyttet under Ltr. c. en Langaa—Silkeborg Bane. Jeg kan forstaa, om nogle af Tingets Medlemmer ville standse noget herved og sige, at det er uheldigt paa et saadant nyt Baneanlæg tilføjet. Dette skal jeg lade staa ved Magt. Der maa ikke i dette Tilfælde ses noget Præcedens for Fremtiden. Det er Resultatet, som de første Forhandlinger have ført til, og som altsaa formelt kan angribes; men i Realiteten tror jeg, at ingen vil tviste om denne Sags Berettigelse. Under alle de Forhandlinger, der have været førte, baade i Jærnbankommissionen og andetsteds, har man været enig om, at naar Viborg—Herning Banen anlagdes, maatte man ogsaa gaa til en Langaa—Silkeborg Bane. Viborg—Herning Banen skaffede nemlig Himmerland den fornødne Forbindelse med Esbjerg, og det vilde da være underligt, om det øvrige nordlige Jylland ikke skulde have en lignende Forbindelse. Jeg kan derfor rolig sige, at der ikke i Realiteten

har været Tvivl om, at naar man gik til en Viborg—Herning Bane, maatte man ogsaa gaa til en Silkeborg—Langaa Bane. Det, der tidligere her har været Tvivl om, var, hvorvidt man skulde gaa til disse 2 Baner eller til en Midtbane fra Rødkærsbro til Silkeborg. Det, vi tidligere have udtalt os for her i Tinget, var det, at vi ikke skulde træffe nogen Afgørelse nu, men lade Tiden til næste Rigsdagssamling gaa hen med en Undersøgelse af, hvilket af de 2 Alternativer man skulde vælge. Denne Undersøgelse har man givet Afkald paa. Jeg tror imidlertid dog, at det foreliggende Forslag i Realiteten er fuldt forsvareligt, og det er dog det vigtigste. Desuden har den store jydsk Jærnbankommission udtalt sig for 2 Baner i Stedet for en Midterbane, og Statsbanernes sidste Udtalelser gaa ogsaa bestemt mod Anlægget af Rødkærsbro—Silkeborg Bane. Der er ogsaa i den sidste Tid til Udvalgets Kundskab kommet yderligere Udtalelser, der bestemt gaa i den Retning, at dette Baneanlæg ikke bør finde Sted. Vi have endvidere ved vor Afgørelse taget væsentlig Hensyn til, at der ellers slet ingen Ting kom ud af alle de store vigtige Foretagender, som Loven indeholder. Det forekom os urigtigt at lade den strande paa den Tvivl, der, som sagt, kun gik ud paa at udsætte Afgørelsen. Jeg tror dernæst, at der er vundet dette, at man hermed faar en Ende paa Spørgsmaalet om Baneanlæg i Jylland, hvilket alle vilde erkende for rigtigt. Befolkningen i Jylland har stærkt udtalt sig for disse 2 Baner, og jeg haaber, at vi gennem det Resultat, der er fremkommet ved gensidig Imødekommen, har naaet det rette. Det er ikke og kan ikke naturligt betragtes som et Køb. Det er jo saaledes, at der mellem Rigsdagens Medlemmer, baade i dette og det andet Ting, har været Ønsker om paa det Sted at faa de og de Baner og paa et andet Sted at faa andre, og man er da samledes om at foreslaa alle disse Sager, som ere fuldt forsvarelige, nu til Vedtagelse. Dermed skal jeg begrunde § 1.

I § 2 er der ingen Forandring, og i § 3 er der ingen andre væsentlige Forandringer, end hvad der følger af Indstillingen under Nr. 1. Jeg skal her til § 3 knytte de Bemærkninger, jeg har at gøre til § 6, idet disse to Paragraffer naturligt høre sammen. Det er Spørgsmaalet om Midlerne og deres Tilvejebringelse. Jeg nævner da først, at hvis denne Lov vedtages, vil derved en Sum af 14,780,000 Kr. være bestemt til Anvendelse paa Jærn-

baneanlæg, foruden hvad Ekspropriationsomkostningerne maatte andrage, men jeg gør opmærksom paa, at denne Sum ingenlunde kommer til Anvendelse straks, men først i Løbet af Aaringer, og det forekommer os saaledes ingenlunde uforsvarligt at gaa dertil. Jeg tør saa meget mere tilraade dette, som vi derved kun komme meget lidt ud over den Sum, som Regeringen ved sine oprindelige Forslag havde indstillet til Vedtagelse. Jeg tror kun det er $\frac{1}{2}$ Million mere. Disse 14,780,000 Kr. fordele sig saaledes — det bemærker jeg med Hensyn til § 6 — at man i Overensstemmelse med, hvad der hidtil har været, om end ikke altid fulgt, saa dog opstillet, henfører til Afholdelse blandt Finansarets løbende Udgifter saadanne Anskaffelser, som ikke have nogen blivende Karakter; og dertil henregner man ogsaa i Overensstemmelse med Regeringens Forslag selve Dampfærgerne ved Gedser—Warne-münde og endvidere Inventarium og Driftsmateriel ved Banerne. Man siger, og det vistnok med Rette, at saadanne løse Genstande, som ikke ere permanente, ikke bør betales ved Laans Optagelse. Disse Genstande andrage 3,350,000 Kr. Paa den anden Side resterer der saa 11,430,000 Kr. til selve Baneanlægene. Det er med Hensyn til denne Sum, at man har forenet sig om den Udtalelse i Slutningen af § 6, at de øvrige Udgifter, foranledigede ved Løven, kunne afholdes dels uden Benyttelse af Statslaan, dels ved Statslaan, medens den nærmere Bestemmelse bliver at fastsætte ved særegen Lov. Ogsaa denne Bestemmelse skal jeg anbefale. Den skyder altsaa paa en vis Maade Afgørelsen ud til senere, men den slaar fast, at man dels kan benytte Statslaan og dels, hvor dette kan undgaas, tage Udgifterne blandt Finanslovens løbende Udgifter, hvorved altsaa Meningen er, at man i hvert enkelt Tilfælde maa overveje, om de øvrige Krav til Statskassen tillade, at disse Jærnbaneudgifter afholdes paa Finansloven, eller de skulle tilvejebringes ved Laan. Dette med Hensyn til §§ 3 og 6.

I § 4 finde Tingets Medlemmer en Afgørelse af de 3 Spørgsmaal, om hvilke der ikke har været Uoverensstemmelse mellem Tingene, men hvor der dog har været forskellige Meninger om, hvorledes man skulde ordne de forskellige Poster, der allesammen dog ere afhængige af et Skøn. Ærede Medlemmer ville se, at man her har foreslaaet, at Kommunernes Bidrag til Banerne skal sættes til 25,000 Kr. pr. Banemil, at Esbjerg Kommunes Bidrag

skal sættes til det halve af Udgiften ved Anskaffelsen af en Grund, som siden skal gaa over til Kommunen, at Korsør Kommune skal give Afkald paa 3,000 af de 4,350 Kr., som den hidtil har oppebaaret af Statskassen, og endelig har man for Aarhus' Vedkommende sat Procentbeløbet, som Kommunen skal bidrage til det vedkommende Areal, til 15 pCt. Dette er, som sagt, rent skønsmæssige Bestemmelser, men jeg tror, at ligesom vi alle i Udvalget have samlet os om det som det rimelige paa et enkelt Medlem nær, vil ogsaa Tinget her finde, at det er en forsvarlig Afgørelse.

Saa har jeg kun tilbage at gøre to Udtalelser paa hele Udvalgets Vegne, og de ville paa samme Maade blive fremsatte af Ordføreren i Folketinget, idet man lægger Vægt paa, at de fremtræde som Udtalelser fra Udvalgets Side. Den første er den, at den Rækkefølge, hvori Baneanlægene nævnes i § 1 under Litra a—g, er tilfældig og intet angiver med Hensyn til Tidsfølgen for disse Anlægs Udførelse. Med Hensyn til de under Litra b. og c. anførte Anlæg er Udvalget dog enig om at udtale, at Baneanlægget Langaa—Silkeborg ikke maa udføres før Baneanlægget Viborg—Herning. Den anden Udtalelse, hvorom Udvalget er enig, vedrører Banestrækningen Langaa—Silkeborg og gaar ud paa, fra Udvalgets Side at udtale, at det anses for ønskeligt, at Banen fra Langaa til Silkeborg føres i muligt direkte Linie mellem de to nævnte Punkter. Hertil skal jeg indskrænke mig og anbefale det foreliggende Forslag til Tingets Vedtagelse.

Lunn: Ja, det er ret tungt for mig i dette Øjeblik, hvor Rigsdagens sidste Time er ved at udrinde for denne Gang, at skulle tage Ordet i den Sag, som alene af alle Sager interesserer mig i fuldt Maal, for jeg gør det jo under Trykket af, at det høje Landsting ikke ønsker at høre mere end det nødvendige af mig. Jeg vil dog tro, at ærede Kolleger ikke vilde fortænke mig i, at jeg dog maa sige noget om denne Sag ud over det, som er fremført i den Mindretals Betænkning, jeg har faaet trykt i Tidenden; jeg kan med Hensyn til den henvisse ærede Medlemmer til at læse den, for saa vidt de ikke maatte have gjort det. Den gaar i Korthed ud paa at fremdrage det økonomiske Moment, som det, der forekommer mig at være Hovedårsagen til at fraraade, at man i dette Øjeblik vedtager saa store Jærnbaneanlæg.

Det, at vi alle sammen føle os stærkt betyngede af Tiderne, at der ikke er nogen Udsigt til, at vi blot i en nogenlunde nær Fremtid ville komme til at føle os bedre og sikrere stillede, gør, at vi efter min Mening her i Tinget ikke bør vedtage disse store Jærnbaneanlæg, som ville stille store Krav til Statskassen og derigennem til Skatteyderne, og det saa meget mere, som disse Jærnbaneanlæg jo ganske utvivlsomt ikke ere særlig rentable Foretagender, der ogsaa ville komme til at stille store Krav til Statsbanedriften, den, som jo en Jærnbankommission er beskæftiget med at finde Raad for at bringe til en større økonomisk Udvikling. Her maa jeg nu ikke glemme at bemærke, at det forekommer mig mærkeligt, at Rigsdagen i dette Øjeblik vil sætte saa store Arbejder i Gang, i dette Øjeblik, hvor alle private Arbejdsgivere, og ganske særlig her i Kjøbenhavn alle Banker, som hidtil med rund Haand have forstrakt Byggeforetagender til at opstaa og gennemføres — hvor alle saadanne Arbejdsgivere tænke paa at afslutte eller indskrænke denne Virksomhed til det alleryderste, fordi de derved tro at tjene den hele økonomiske Situation. Jeg siger, det er beklageligt, at Rigsdagen ser modsat paa Forholdene og just i dette Øjeblik forlanger vedtaget et saa stort Anlæg, som sætter Statens Millioner til at rulle og det Millioner, man ikke har i Kassen, men som skulle yderligere laanes.

Det næste Moment i mine Grunde for, at man ikke skal gøre det, er dette, at vi her i Landet gennemgaaende have Mangel paa Arbejdskraft, og det er jo ganske utvivlsomt, at naar nu saa store Baneanlæg blive satte i Gang, vil denne Arbejdskraft for en stor Del blive unddragen Landbruget, som saa overordentlig daarligt kan undvære den. Jeg tror, at dette Moment burde have vejlet meget, og at navnlig det høje Folketing, der, om jeg maa bruge det Udtryk, er saa overbefolket af Landbrugere, burde have gjort denne Betragtning gældende og have ladet sine personlige Ønsker om at komme hjem til Valgkredsene med Jærnbaneforetagender beherske af den Tilbageholdenhed, som gjorde, at man ikke lagde yderligere Beslag paa Arbejdskraften, hvad der ganske sikkert vil genere Landbruget i høj Grad.

Det tredje Moment for mig i den Sag er det, at disse Baneanlæg ere saa overordentlig lidt undersøgte, saa overordentlig lidt forberedte. Jeg skal ikke bruge stærke Ord, men skal sige, at Landstinget ved at vedtage disse i Virkeligheden uforberedte

Foretagender til Trods for, hvad den ærede Ordfører nys sagde, skaber et Præcedens, som vil drage haarde Konsekvenser efter sig, det nemlig, at man vil kunne møde op i enhver betrængt Situation med Krav om et Antal Jærnbaner, som Landstinget saa ikke vil være i Stand til at nægte. At disse Jærnbaneanlæg ere lidt undersøgte, anser jeg for ganske uomtvisteligt, og jeg skal i den Henseende blot fremføre det, at det staaer klart for mig, at der er en hel Række andre Foretagender, som have været fremlagte paa Rigsdagens Bord med Opfordring om at blive gennemførte hurtigt paa Grund af deres paatrængende Nødvendighed. Jeg skal nævne to Foretagender af den Natur, nemlig Ombygningen af Værkstederne paa Kjøbenhavns Banegaard og Gennemførelsen af et Dobbeltspor i Fyn, Foretagender, som alle hidtil have været enige om, navnlig da det første, som alle have været ubetinget enige om var paatrængende nødvendige. Disse have slet ikke kunnet komme i Betragtning over for denne forcerede Fremdriven af uundersøgte jyske Jærbaneforslag. Jeg finder det i højeste Grad beklageligt, og der kunde ganske uomtvisteligt ogsaa have været andre, som burde være komne i Betragtning samtidig med, at man fremmede disse mange Jærbaneforslag. Jeg tænker her navnlig paa Forbedringen af Danmarks direkte Forbindelse med England over Esbjerg. Alle ere jo enige om, at den er i høj Grad mangelfuld, at den ikke er os værdig, at den ikke er i en saadan Form og Tilstand, at den kan fremme en livlig Forbindelse med England, det Land, som vi i fortrinlig Grad søge hen til og burde sætte os i den størst mulige Forbindelse med; men alligevel have disse Tanker ikke kunnet komme op. Man har haft saa travlt med at fremme ganske specifikke indre jyske Jærnbaneanlæg med Tilsidesættelse af saadanne Krav, som jeg her fremhæver. Jeg finder dette i højeste Grad urigtigt, og jeg kunde pege paa et andet Foretagende af samme Art men af mindre Vigtighed, nemlig Forbindelsen mellem Nørrejylland og Sjælland, mellem Kjøbenhavn og Kalundborg—Refsnæs. Det er et Anlæg, som virkelig de fleste ere enige om er af langt større Vigtighed end det samlede Antal Jærnbaner, her er Tale om. Ikke desto mindre har det slet ikke kunnet blive Genstand for Overvejelse, om det overhovedet kan komme med, og efter de Udtalelser, vi nys hørte af den ærede Ordfører for Flertallet i dette Ting, skal dette nu være en Afslutning paa Jærnbanean-

lægene i Danmark. Altsaa disse Ting, som her ere fremhævede, og andre Ting af stor Vigtighed, men som jeg ikke erindrer i dette Øjeblik, skulle slet ikke kunne blive Genstand for Betragtning. Ja, desværre, kan jeg sige paa en Maade, men lykkeligvis paa en anden Maade, maa jeg antage, at den ærede Ordfører ikke faar Ret i sine Betragtninger; lykkeligvis, siger jeg, fordi jeg mener, at disse Anlæg ere langt vigtigere end disse, der ville blive fremmede gennem dette Lovforslag, som nu vil blive ophøjet til Lov. Desværre, siger jeg, fordi den ærede Ordførers Ord før ikke ere mig nogen Garanti for, at vi ikke allerede i næste Rigsdagssamling komme ind i ny og overmaade omfattende Jærnbandedebatter. Jærnbaneinteresserne ere ikke dulmede eller lagte til Side ved Fremme af denne ganske ekstraordinære Lov, nej tværtimod, de have faaet al mulig kunstig Vanding i dette Øjeblik, og de ville gro op som Paddehatte her efter Dags.

Saa vil man forsvare, at man er gaaet ind paa dette Forslag, det hele samlede Forslag, der efter Ordføreren for Flertallets Mening endnu ved anden Behandling, da Ordføreren stod som Talsmand for et absolut enigt Flertal i Udvalget var ufor- svarligt at vedtage i Landstinget, man vil vedtage det nu som det alene forsvarlige eller formodentlig som det eneste forsvarlige paa Grundlag af, at ellers vil Gedser — Warnemündefærgen ikke blive vedtagen. Dertil vil jeg svare, at i samme Grad som man føler sig overbevist om, at Gedser — Warnemünde-Foretagedet er i enhver Henseende nødvendigt at faa gennemført og at dets Udskydelse vilde være en Ulykke og Skandale, i samme Grad, som man føler sig overbevist om, at Gedser — Warnemünde-Færgen vil være et godt og rentabelt Foretagende — jeg tror nu ikke, at det vil være det, det indskyder jeg, for at det skal være sagt her fra dette Sted — i samme Grad kunde man sikkert føle sig tryk for, at fordi dette Anlæg var blevet udsat over denne Rigsdagssamling, derfor var det ikke dødt og borte. Enten har det virkelig Interesse for de tyske Baner, og i saa Tilfælde vil det ogsaa blive tilbudt i næste Samling, eller det har det ikke eller har ikke virkelig Betydning for de tyske Baner, og i saa Tilfælde er det hele ogsaa for vort Vedkommende skruet op til en unaturlig Højde, saa at dets Bortfalden hverken vilde være en Ulykke eller Skandale, og heller ikke vilde være økonomisk ruinerende eller noget andet

for vort Land. Men hvordan ere vi nu komne ind paa Tanken om, at dette Foretagende, Gedser — Warnemünde-Færgens Gennemførelse, skulde være saa absolut nødvendigt, at den kunde betinge alt muligt, at den kunde betinge dette, at Landstinget den 30te Marts modtager et saa omfattende Jærnbane-forslag og halvvejs beslutter sig til at gaa ind paa det? Ja, det skyldes vi ganske sikkert den ministerielle Ledelse af denne Sag. Den højtærede Minister har ved Sagens første Behandling skildret den Jærnbane-politik, som Regeringen har ført i de sidste to Aar, og det var saa vist ikke noget Aleksandertog, som han skitserede, der var i den Fremstilling ikke noget, der taler om Sejre eller om saadan noget som Konsekvens eller noget andet, men det var i al Korthed dette. I forrige Rigsdagssamling blev der forelagt en Del, ikke saa farlig mange i Tal, men meget vigtige Jærnbane-forslag, derimellem først og fremmest det, som jeg omtalte før, Forslaget om at ombygge Værkstederne ved København, hvis paa-trængende Nødvendighed er anerkendt af alle, paa-trængende nødvendigt ikke alene i Retning af at afskaffe de rent ud farlige Forhold, farlige for den hele Drift, som hersker gennem disse Værksteders Be-trængthed, men ogsaa paa-trængende nød-vendigt, for saa vidt det er et af de vigtigste Momenter til overhovedet at skaffe Rentabilitet ud af de danske Statsbaner. Altsaa i forrige Samling blev der forelagt en Række, derimellem først og fremmest dette Forslag med den Motivering, at de vare mere eller mindre absolut nødvendige. De bleve ganske vist ikke vedtagne, og hvad skete saa i denne Rigsdagssamling, da en ny Indenrigsminister mødte op? Der skete ikke alene det, at man ganske forlod den Motivering fra forrige Samling, at dette er haardt nødvendige Ting, og derfor maatte de bevilges, man forelagde dem slet ikke. Men der skete endvidere det, at den ny Indenrigsminister indlod sig paa Forhandlinger med Folketingets Flertal allerede ved Samlingens Begyndelse om, hvad han kunde vente gennemført af disse Forslag. Han har selv aabenbaret det i dette Ting, og jeg behøver altsaa ikke at lægge Skjul derpaa. Jeg finder, at det er en ganske bedrøvelig Fremgangsmaade, jeg finder, at det er den, der har ledet til disse Konsekvenser, hvoraf den yderligste og værste er den, som vi skulle vedtage i Dag. Man viste i Folketinget ikke nogen Villighed til at vedtage ret meget. Der var ikke Tale om, at man turde forelægge

Landstingets Forhandlinger. (123.)

1953 25. April 1900: Eneste Beh. af Fællesudv. Indst. ang. Lovf. om Anlæg og Erhverv. f. Statsb. 1954

Forslag til Ombygning af Københavns Banegaard, der var heller ikke Tale om, at man vilde give nogen Sikkerhed for at ville vedtage nogen Forbedring af Forholdene ved Korsør, nej, man ønskede kun at vedtage Esbjerg Stations Ombygning og muligvis at indlade sig paa Forhandlinger om Gedser—Warnemünde-Færgen. Men dermed gik det saa saaledes, at Indenrigsministeren efter, hvad han selv har oplyst i dette Ting forleden, den 21de December modtog en Skrivelse fra Folketingets Jærnbaneudvalg gaaende ud paa, at man, forinden man skred til at overveje Gedser—Warnemündeanlægget, ønskede fremlagt de Forslag, som Ministeren i Henhold til den jydsk Jærnbankommissions Betænkning var betænkt paa at fremlægge i denne Rigsdagssamling, og der er det, jeg mener, er den store Forsyndelse fra Ministerens Side i dette Foretagende. Der er næppe nogen Tvivl om, at den høje Indenrigsminister i det Øjeblik kun kunde svare en Ting, at han ikke var betænkt paa at fremlægge noget Forslag i Henhold til den jydsk Jærnbankommissions Betænkning af September 1899, simpelthen fordi han ikke kunde forelægge noget vel overvejet og vel undersøgt Forslag. Men ikke desmindre gik den højtærede Minister ganske den modsatte Vej. Han sendte Ilbud til Generaldirektoratet og forlangte et Forslag til Forelæggelse her i Rigsdagen, og det blev Forslaget om en Jærnbane fra Holstebro over Herning og Give til Vejle med en meget stor Bekostning. Og dermed vare vi inde paa den egentlige Handel om Jærnbaner, som skulde interessere den danske Stat, opvejet af Jærnbaner, der særlig skulde interessere Jylland. Det turde ikke nytte, at den høje Ordfører sagde, at her er ingen Handel om Jærnbaner i denne Sag. Vi have den endnu højere Indenrigsministers Udtalelser for, at det er en Handel, han har indladt sig i, og at det er for at gennemføre Gedser—Warnemündeforslaget — det, som anses for en Statsnødvendighed — han har indladt sig paa denne Handel. Altsaa han forelagde dette Forslag, og dermed, siger jeg, vare vi inde paa denne Handel. Saa drog det ene det andet med sig, og saa kom det altsaa til denne Yderlighed,

at Landstinget den 30te Marts kunde faa dette Regiment af Jærnbaneanlæg forelagt her, som var indkommet, eller hvoraf den væsentligste, den forløsende Del var indkommen i Folketinget den 3die Marts. Jeg behøver vel ikke at anføre flere Data for at bevise, at disse Jærnbaneanlæg ere ikke vel overvejede. Den ærede Ordfører sagde før, at der i Dag ikke skabes noget Præcedens, og at man var færdig med alle foreliggende Baneønsker, idet disse vare tilfredsstillende — det var ikke Ordene, han brugte, men jeg tror i alle Tilfælde, det var hans Tanke, saaledes forstod jeg ham. Men dette holder jo ganske sikkert ikke Stik. Fremtiden ser jo snarere saaledes ud, at man nu har skabt den Regel, at om Statsbanerne, det vil sige Staten, kommer i Trang for et vigtigt Jærnbaneanlæg, saa have andre Landsdele end dem, hvori dette Anlæg finder Sted, og i alt Fald Jylland en Ret til som Betingelse for at indgaa paa dette Jærnbaneanlæg at opstille Fordringen om at faa skænket en Række Jærnbaner som Gave, og dermed ere vi inde paa det sidste, jeg skal sige ved denne Sag, det er Konsekvenserne af det hele. Jeg har allerede skildret dem. Jeg skal kun føje til, at det er aldeles utvivlsomt, at Landstinget ikke nu vil kunne sætte nogen Bom for særlige personlige Ønsker fra Folketingets Side i Jærnbanesager. Og hvis det ikke maatte blive desavoueret fra en kommende Minister — jeg staar jo her og taler til en afgaaende Minister — er det nu ogsaa uden for al Tvivl, at en kommende Minister ikke vil kunne undgaa at have modtaget et uimodstaaeligt Præcedens ved, hvad der er foregaaet her ved denne Jærnbaneforhandling. De videre Følger vil det være forbeholdt Fremtiden at fremvise, jeg skal ikke gøre Forsøg paa at skildre dem, men at de ere ret bedrøvelige for Landstinget, er det, jeg ikke kan lægge Skjul paa over for denne høje Forsamling.

Breinholt-Vandborg: Det meget ærede 8de Medlem for 2den Kreds (Villars Lunn) har jo nu udtalt sig saa fyldigt og saa udførligt, at jeg kan fatte mig meget kort, idet jeg i det væsentlige kan slutte mig

til hans Udtalelser. Det vilde have ligget mig nær at sætte mit Navn ved Siden af hans ved den Mindretalsudtalelse, som han har givet i Betænkningen, thi det forekommer mig, at det, han her udtaler, falder ganske sammen med Landstingsflertallets oprindelige Standpunkt, ja endog det Standpunkt, som hævdedes lige næsten til den 11te Time, og det er i alt Fald det Standpunkt, som jeg efter Evne hele Tiden baade i vort Landstingsudvalg og i Fællesudvalget har forfægtet. Naar jeg alligevel ikke har ladet mit Navn staa ved Siden af det meget ærede og særlig jærnbankyndige Medlems i Betænkningen, skyldes det, at jeg netop den Gang Vendingen skete, og da jeg følte mig liggende slagen paa Valen og vistnok med Urette — men Følelsen havde jeg dog — som købt, solgt og forraadt, da i min Fortvivlelse over Sagens Gang ikke vilde indtage noget Standpunkt i denne Sag, ikke vilde røre den med en Finger. Jeg indtager derfor heller ikke noget særligt Standpunkt, jeg indtager ikke en Gang et Standpunkt, idet jeg her vil erklære, at jeg hverken vil stemme for eller imod, men vil afholde mig ganske fra at stemme.

Formanden: Den ærede 1ste Landstingsmand for 7de Kreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Madsen-Mygdal: Det ærede 8de Medlem for 2den Kreds (Lunn) har fremsat adskillige Betragtninger, som kunde give mig Anledning til at fremsætte nogle Bemærkninger. Jeg skal imidlertid afholde mig derfra af Hensyn til den fremrykkede Tid og anser det ogsaa for at være aldeles uforholdent. Men jeg vil dog tage et Forbehold over for de Ytringer, der ere faldne her om „Præcedens for Fremtiden“, „uforberejede Arbejder“, „lidet rentable Baner i Jylland“, det ærede Medlems Bemærkning angaaende Værkstederne og Grunden til, at Værkstederne ikke have foreligget for Rigsdagen i Aar, og endelig det ærede Medlems Ytring om en Handel, der skal være foregaaet. Jeg kender ikke det allerfjerneste til, at der er foregaaet nogen som helst Handel, men jeg skal, som sagt, undlade at komme ind paa, hvad jeg i øvrigt kunde have at bemærke i Anledning af, hvad vi hørte fra det ærede Medlem, og blot indskrænke mig for mit Vedkommende til at anbefale Forslaget, saaledes som det foreligger for Landstinget.

Lunn: Det ærede Medlem, som nu satte sig, rettede en Bemærkning til mig, som jeg ønsker at imødegaa, egentlig kun fordi jeg glemte at fremdrage det i mit Foredrag før. Det ærede Medlem tillagde mig Udtrykket „lidet rentable Baner i Jylland“. Jeg har brugt det Udtryk og brugt det med Rette, men det giver mig Anledning til at sige endnu det, som jeg vilde sige før, at jeg er saa lidt en Modstander af jydsk Baner, af Jærnbaner gennem de jydsk Heder, at jeg tværtimod ser Danmarks Udvikling for en stor Del i Udviklingen af de jydsk Hedebaner. Jeg kan ikke udtrykke det i Korthed mere omfattende, end jeg gør her: Jeg er ingen Modstander af jydsk Baner, ingen Modstander af disse jydsk Jærnbaner, som her foreligge; kun kunde jeg have ønsket, at de to: Langaa—Silkeborg og Viborg—Herning vare blevne erstattede med en, som jeg vilde anse for den rigtige. Med Hensyn til, at det ærede Medlem sagde, at han ikke kendte til, at der havde været nogen Handel om jydsk Jærnbaner, vil jeg sige det samme, som det ærede Medlem sagde til mig forleden Dag i Bane-gaardskommissionen: Naar det ærede Medlem ikke kender noget til det, skal han ikke tale om det.

Ordføreren (H. N. Hansen): Jeg kunde ønske endnu, inden Sagen afsluttes, at gøre nogle faa Bemærkninger. Naar det ærede Medlem for 2den Kreds (Lunn) sagde, at jeg havde udtalt i mine første Bemærkninger, at vi vare gaaede med til det foreliggende Forslag, idet vi deri vilde se en Afslutning paa Jærnbaneanarbejderne i Danmark, saa er jeg forvisset om, at disse Ord har jeg ikke brugt. Jeg kan ikke gengive mine Ord fuldstændigt, men jeg sagde, at med denne Sags Vedtagelse havde vi — jeg tror, jeg tilføjede de Ord: *for nogle Aar* — Ende paa Spørgsmaalene om Anlæg af Jærnbaner i Jylland, i denne Del af Jylland. Saadan omtrent maa mine Ord være faldne, og jeg har ikke brugt Ord om, at vi nu skulde være færdige med vore Arbejder. Jeg ønskede at sige det, fordi jeg ved, at jeg interesserer mig netop i saa høj Grad som nogen for 2 af de Spørgsmaal, der kan blive Tale om, nemlig Maskinværkstederne i Kjøbenhavn og Banegaarden i Kjøbenhavn, og det er mig kært at kunne føje til, at i den Kommission, hvortil jeg er knyttet i denne Sag, arbejdes der alvorlig paa at komme til et Resultat netop særlig med Hensyn til Personbanegaarden

i Kjøbenhavn, og jeg har det bedste Haab om, at det skal lykkes ad Aare at komme igennem med denne Sag: Dette føler jeg Trang til at sige over for den Bemærkning om, at jeg skulde have brugt den Ytring, at der nu skulde være en Afslutning paa Jærnbaneanbejderne. At vore pekuniære Forhold skulde forhindre os i i Løbet af 5—6 Aar, eller hvor længe det nu varer, at kunne anvende 15—16 Millioner paa disse Foretagender, eller at det kunde skade vore pekuniære Forhold eller være berettiget for Danmarks Husholdning at standse med disse Foretagender af pekuniære Grunde, tror jeg ikke er rigtigt. De allerfleste af disse Anlæg have vi alle sammen ønsket.

Jeg skal endnu gøre en Bemærkning til det ærede Medlem (Breinholt-Våndborg), som ikke vilde stemme i denne Sag, at denne sørgelige Følelse, som han har givet Udtryk i Ordene om, at han laa slagen paa Valen, kender jeg lykkeligvis ikke til. Vi have arbejdet, han og jeg og mange andre, alvorlig paa at naa et godt Resultat, og jeg synes, det er naaet. Og hvad er nu det, hvorved vi skulde være slagne paa Valen? Vi have faaet, hvad vi ønskede: Gedser—Warnemünde, Korsør, Aarhus, Esbjerg, Holstebro—Herning. Vi have staaet noget tvivlende om, hvorledes Banerne skulde laves i den øvrige Del af Jylland, og saa have vi enedes om at lægge 2 i Stedet for een. Hvorfor skulde jeg betvivle, at de Mænd, der have holdt paa de 2 Baner, i mange Retninger have set rigtig, og hvorfor skulde vi betvivle, at den nedsatte Kommission og Statsbanerne ogsaa have set rigtig paa Tingene? Altsaa, det, jeg er gaaet med til, kan fuldt forsvares. Naar man altsaa paa et vist Tidspunkt staar tvivlende om, hvad der er det rette, og man saa enes om at vedtage noget, saa kan jeg ikke anse det som et Nederlag, men som noget, enhver bør gøre, som ved, at naar han stemmer for disse Jærnbanners Gennemførelse, gavner han det heles Interesse bedst. Jeg vil fuldstændig modsige den Opfattelse, som kom frem ved den ærede Talers bedrøvelige Vending.

Holch: Efter at den ærede Ordfører har gjort sin Slutningsbemærkning til det ærede Medlem for 2den Kreds (Lunn), kunde jeg maaske indskrænke mig til at slutte mig dertil. Men jeg fandt Anledning til at bede om Ordet, fordi det ærede Medlem sagde, at det var en højst bedrøvelig Affære for Landstinget, og da jeg nu agter at stemme for Fællesudvalgets

Indstilling, og det er mig ganske umuligt at komme i en Stemning af Bedrøvelse, vil jeg gøre et Par Bemærkninger. Det forekommer mig slet ikke, at der er noget saa særdeles mærkværdigt ved den Maade, hvorpaa denne Sag har udviklet sig. For det første er det jo bekendt fra alle Sider, at ved Jærnbaneforhandlinger lykkes det sjældent at beholde det samme Standpunkt, som man indtager paa det første Trin. Det ligger i disse Sagers Natur, og der er vistnok heller ikke noget, der er Grund til at forbavses saa stærkt over. Man kan maaske have forskellige Meninger om, hvorvidt det var nødvendigt for den højtærede Indenrigsminister at efterkomme Folketingets Ønsker om saa hurtigt at faa et eller nogle jyske Jærnbaneforslag fremlagte, navnlig for derved at opnaa at gennemføre Dampfærgerne Gedser—Warnemünde. Det kan man maaske have forskellige Meninger om, men efter at dette var sket, tror jeg dog, vi alle sammen kunne gaa ud fra, at det ikke vilde have været muligt at gennemføre denne Sag, som alle tillægge en saa stor Betydning, medmindre dog i det mindste det af Regeringen forelagte Lovforslag om en Jærnbane fra Holstebro over Herning til Vejle var blevet vedtaget. Naar man er vant til at bevæge sig i politiske Forhold, maatte enhver kunne indse, at det paa det Stadium, og paa den Maade, Sagen er tagen, var et Minimum af Indrømmelser, som der gjordes. Men hvad er der nu sket? Der er sket det, at man er bleven fri for denne Bane i sin Helhed, som man anser for at være den mindst vigtige af de Baner, som den jyske Jærnbanekommission havde anbefalet. Skulde jeg udtale nogen personlig Mening om det, skulde jeg ogsaa være tilbøjelig til at udtale, at de tre Baner, som nu ere vedtagne, maa antages for den almindelige Trafik og for Jylland i sin Helhed og altsaa for Landet i det hele at have fuldt saa stor Betydning som den anden Bane, og da Bekostningen ved de tre Baner tilsammen ikke er saa overmaade meget større end det, man er bleven fri for, nemlig Herning—Vejle-Banen, og hvad dermed staar i Forbindelse, kan jeg ikke indse andet, end at, selv om man ikke har været med i Detailbehandlingen af denne Sag, ser det hele naturligt og forsvarligt ud. Jeg har blot gjort disse Bemærkninger som et Medlem, der har været uden for Sagens Detailbehandling, for at fremstille det Indtryk, den har gjort paa mig. Der er jo ikke Tale om nogen Bedrøvelighed, men kun om at gaa med til

et godt Resultat, som Fællesudvalget har faaet af den hele Sag.

Rottbøll: Jeg skal fatte mig i Kort-hed. Jeg og flere ærede Medlemmer med mig ere saa fuldstændig enige i det, som blev fremført fra et æret Mindretal, det ærede 8de Medlem for 2den Kreds (Lunn). Vi ere ganske enige med ham saavel i hans Motivering i Betænkningen som i det, han har udtalt i Salen her i Dag, og det er kun paa Grund af Omstændighederne, at vi ikke stemme imod, men ville afholde os fra at stemme.

Lunn: Ja, vi maa jo fatte os i Kort-hed i Dag, jeg ved ikke bedre, end at svare det ærede Medlem fra Lolland (Holch), der talte før, med det gamle Ord: Det var ikke fordi hun manglede Und-skyldninger, at Fanden bankede sin Olde-mor.

Breinholt-Vandborg: Jeg vil blot gøre en Bemærkning til den Forstaaelse, den meget ærede Ordfører havde af de Ord, jeg havde sagt: at ligge slagen paa Valen. Jeg er overbevist om, at det vil vise sig, at det gælder min Følelse og ikke Landstingets, thi jeg har ikke identificeret Landstingets Følelser med mine eller mine med Landstingets. Jeg har glimrende Eksempler paa, hvor diametralt modsatte de ofte ere hinanden. Jeg hævder altsaa, at naar jeg talte om at ligge slagen paa Valen, var det ikke Landstinget, jeg sigtede til, men mine egne personlige Følelser.

Konseilspræsidenten (Hørring): Ja, da min Kollega, Indenrigsministeren, er optagen nede i Folketinget, skal jeg indskrænke mig til paa hans Vegne at erklære, at han tiltræder Udvalgets Flertals Indstilling og anbefaler den til Vedtagelse af det høje Ting.

Stilling: Ja, det er beklageligt, at saa mange af dette høje Tings ærede Medlemmer eller i hvert Tilfælde enkelte se saa mørkt paa denne Sag og ligesom kaste en Bebrejdelse paa Fællesudvalget. Jeg maa dog tilføje, at Afslutningen af denne Sag har vakt en Glæde, som jo maaske er meget naturlig i Jylland, og den bør ogsaa komme til Orde her, og jeg vil særlig bringe Udvalget en Tak for, at de have taget den Bane med, som hele det nordøstlige Jylland interesserer sig for, nemlig

Banen fra Langaa til Silkeborg. Derved er i Virkeligheden sket noget godt ved de Forhandlinger, der ere førte. Ganske vist beklage vi naturligvis noget, at der ikke i andre Retninger er opnaaet det, man kunde ønske, og særlig mene vi, at det er for haardt, de have spændt Aarhus Kom-mune an ved de store Bidrag, som skulle ydes til Godsbanegaarden, som vil være et Præcedens for alle de Godsbanegaade, der senere maatte blive anlagte i forskellige Købstæder. Det forekommer os at være alt for store Bidrag, der fordres, men det skal dog anerkendes, at der er opnaaet ved den Ovenskomst et Resultat, som hil-ses med Glæde af hele det nordøstlige Jyllands Befolkning, og derfor fortjener Ud-valget en Tak, som jeg ikke vil undlade at fremføre, naar det nu faar Bebrejdelser fra anden Side.

H. Chr. Hansen: Overensstemmende med mine Udtalelser under 1ste Behand-ling af denne Sag agter jeg at stemme mod det foreliggende Forslag. Jeg skal endnu kun gøre den Bemærkning, at jeg i alt væsentligt kan slutte mig til, hvad der er sagt i Betænkningen af det ærede 8de Medlem for 2den Kreds (Lunn). Med disse Bemærkninger stemmer jeg mod det foreliggende Forslag.

la Cour: Jeg vil ikke sige andet, end at jeg fra mit Synspunkt ogsaa er bleven glad ved, at Langaa—Silkeborg-Banen er kommen med, men jeg føler absolut ingen Glæde over de mange Jærnbaneanlæg, der ere komne paa her. Jeg finder, som det ærede 8de Medlem for 2den Kreds (Lunn) udtalte, at vore Pengesager ere i daarlige Omstændigheder, og jeg finder, som han ogsaa anførte, at vor Arbejdskraft i Land-bruget er saa knap tilmaalt, at vi ikke kunne undvære synderligt til denne Jærn-banebygning. Naar den ærede Ordfører nu taler om, at det maa vare 5—6 Aar, bliver Forholdet jo lidt anderledes, men hvorledes vil det saa gaa med de andre nødvendige Jærnbane-forslag som f. Eks. Kjøbenhavns Banegaard, som den ærede Ordfører stillede i Udsigt, vi kunne faa tilstrækkeligt Materiale til at behandle næste Aar. Jeg kan ikke tro andet, end at denne forcerede Jærnbanebygning vil stille meget store Krav til vore Finanser saavel som til Arbejdskraften. Jeg finder ogsaa, vi absolut handle galt, naar vi gaa til Anlæg af Banestrækninger, der ere saa lidt undersøgte. Jeg vil derfor afholde mig fra at stemme.

Schultz: Jeg vil over for en Bemærkning, der fremkom fra min ærede Side-mand (Lunn) om, at disse Anlæg vilde beslaglægge Arbejdskraften, særlig for Landets Vedkommende, gøre den Bemærkning, at der i Lovforslaget jo ikke siges noget om, naar disse Baner skulle udføres. Jeg vil tillade mig at udtale et Ønske om, at der vil blive taget Hensyn til de Vanskeligheder, der muligvis ville opstaa for Landbruget.

Hansen-Solevad: Jeg vil udtale, at jeg fastholder mine Bemærkninger fra 2den Behandling, jeg er meget imod, at der vedtages saa mange Jærnbaner; men da der i Fællesudvalgets Indstilling findes saa mange Ting, som jeg interesserer mig for, vil jeg afholde mig fra at stemme.

Jørgensen-Gandløse: Jeg vil kun ganske kort udtale, at naar jeg stemmer mod det foreliggende Forslag, er det, fordi jeg ikke ser rettere, end at det vil være en meget væsentlig Hindring for i en nær Fremtid at komme til en Skattereform. Jeg talte i Gaar med en Mand, der sagde, at han vilde ønske, at dette Forslag maatte gaa igennem, og blandt hans Grunde dertil nævnte han, at saa kunde man betragte Skattelovene som døde i mange Aar. Jeg tror, han saa ganske rigtigt. Naar man i den Grad lægger Beslag paa Statens Midler, er det jo klart, at der intet bliver til de store Byrder paa Statskassen, som Skattereformen vil medføre. Der maa da ogsaa stilles forøgede Krav i Retning af Kompensationen. Naar det allerede nu er saa vanskeligt at komme til en Forstaaelse om Kompensationen, gad jeg vidst, hvorledes det skulde kunne lykkes, naar man ikke blot skraber Bunden paa Statskassen, men endogsaa trækker store Veksler paa Fremtiden. Derfor vil jeg stemme mod Forslaget.

C. C. Andersen: Jeg kunde ønske, at der fremkom en Udtalelse ogsaa fra den Side, hvortil jeg hører, da de forskellige Retninger i Salen have udtalt sig fra deres forskellige Standpunkter. Jeg vil da udtale min Glæde over det gode Resultat, man er naaet til i Fællesudvalgets Indstilling, uagtet der er enkelte Punkter deri, som jeg kunde have ønsket anderledes, særlig med Hensyn til Spørgsmaalet om Aarhus Godsbanestation, med Hensyn til hvilket det forekommer mig, at det Tilskud, der er fordret af Kommunen, er vel stort. I det hele og store er jeg derimod

ret godt tilfreds med det foreliggende Resultat, og jeg vil anbefale det foreliggende Forslag til Vedtagelse. Der fremkom en Udtalelse fra det 8de Medlem for 2den Kreds (Lunn) om, at man inden for Forretningslivet søger at begrænse Virksomheden. Det ærede Medlem udtalte, at Bankerne og forskellige produktive Virksomheder søge at indstille Virksomheden i saa høj Grad som mulig, og det ærede Medlem udtalte samtidig en Beklagelse over, at Tinget vilde gaa i en anden Retning, idet det vilde gaa med til Foretagender, hvortil der udkræves mange Millioner, og som vilde lægge Beslag paa en stor Del af Arbejdskraften. Det forekommer mig, at man maa se noget anderledes paa dette Forhold end det ærede 8de Medlem for 2den Kreds, idet det forekommer mig fuldt ud fornuftigt, hvis det virkelig er Hensigten at standse den private Produktionsvirksomhed, at Lovgivningsmagten optager dette Spørgsmaal og søger at fremme Produktionen fra Statens Side, for at ikke alle de Ulykker, der følge af en Standning af Produktionsvirksomheden, skulle komme over Hovedet paa alle de Mennesker, der leve af deres Virksomhed for Staten. Det forekommer mig derfor, at der er ingen Grund til Beklagelse over, at Staten griber til for at skaffe Virksomhed, for saa vidt det er rigtigt, hvad der blev sagt, at det er besluttet at indskrænke den private Produktionsvirksomhed i saa høj Grad som muligt. Naar det ærede Medlem mener, at Landbruget vil komme til at savne Arbejdskraft, naar de Foretagender, der her ere paa Tale, skulle paa-begyndes, tror jeg ogsaa, man kan se her-paa fra en anden Side, idet jeg antager, at Jærnbannerne i Almindelighed ere arbejdskraftbesparende i en ikke ganske ringe Grad, saa at hvad der kan lægges Beslag paa i en Retning, kan mulig indvindes i en anden Retning. Med disse faa Ord skal jeg anbefale det foreliggende Lovforslag.

Madsen-Mygdal: Jeg har med Vilje undladt at komme ind paa Debatten om denne Sag, men der er en Bemærkning, jeg gerne vilde fremsætte, foranlediget ved, hvad vi hørte fra det ærede 3die Medlem for 2den Kreds (Jørgensen). Han vilde stemme mod Flertallets Indstilling af den Grund, at Vedtagelsen deraf vilde hindre Skattelovens Gennemførelse. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa at omtale dette Punkt, men vil dog minde om, at i alt Fald de direkte Skatteloves Gennem-

førelse kan jo ikke hindres ved denne Lov, da de, hvad alle ere enige om, indbyrdes kompensere hinanden. Men dernæst er jeg i alt væsentlig enig med det ærede 4de Medlem for 10de Kreds (Schultz), som udtalte, at naar vi vedtage dette Forslag, som angaar ca. 15 Millioner Kr., er der jo ikke bestemt noget om, hvor hurtig vedkommende Anlæg skulle bringes i Stand. Jeg er enig med den ærede Ordfører i, at det vil være rigtigt at fordele disse Arbejder paa en 4—5, maaské 6 Aar, og naar vi gøre det, saa er der ingen Grund til at frygte, at de skulle falde Statskassen særlig til Last. I denne Henseende skal jeg minde om, at vi i de senere Aar have anvendt fra 10—13 Millioner Kr. aarlig til ny Anlæg og Udvidelser af bestaaende Anlæg. Jeg har flere Gange talt for, at vi skulle indskrænke os i saa Henseende, men jeg finder det fuldt forsvarligt, at vi blive staaende ved 4—5 Millioner Kr. aarligt. Det have vi Raad til og kunne endda tage fat paa Skattelovene.

Sørensen-Egaa: I Henhold til, hvad der blev udtalt af det ærede 1ste Medlem for 9de Kreds (Stilling), vil jeg tillade mig ogsaa at udtale min Tak til Fællesudvalget, navnlig fordi det har taget Banen fra Langaa til Silkeborg med, hvorom der er fremkommet Ønske fra en hel Del Beboere i Jylland, og jeg vil ogsaa anbefale at stemme for Lovforslaget.

Oct. Hansen: Da vi ere i Færd med at skilles, synes jeg ikke, at vi skulle skilles under saa triste og sørgmodige Stemninger, som dem, der ere komne frem. Der er fremsat saa mange sørgelige Betragtninger i det sidste Øjeblik. Et Medlem har klaget over, at Arbejderne faa noget at bestille. Jeg synes, at det er meget glædeligt, at man skaffer Arbejde til Arbejderne, og kunne Jærnbannerne gøre det, saa er det meget godt. Et andet Medlem har talt om, at Skattelovene ikke ville kunne fremmes. For mig staaer det saaledes, at naar vi kunne ende Samlingen med i begge Ting at blive enige om et saa stort og vigtigt Forslag, hvorved vi faa funderet en Mængde gode Baner, synes jeg, at der er saa langt fra Grund til at være misfornøjet og græmme sig, at vi tværtimod skulle glæde os. Særlig forstaaer jeg ikke, at det ærede 8de Medlem for 2den Kreds (Lunn), der sagde, at han sværmede for jydsk Hedebaner, er saa trist. Jeg forstaaer ikke, at han skal paa kalde baade Fanden og hans Oldemo'er i

den Anledning. Jeg synes, vi skulle lykønske hinanden og takke Fællesudvalget og Ordførerne, fordi de have bragt denne Sag saa smukt igennem.

Lunn: Maa jeg takke det ærede Medlem, fordi han har forstaaet at bringe en munter Stemning over Landstinget i det sidste Øjeblik.

Da ikke flere begærede Ordet, sluttedes Forhandlingerne.

Fællesudvalgets Flertals Indstilling (se Tillæg B. Sp. 2555 fg.)

vedtoges med 39 Stemmer mod 3.

Lovforslaget, saaledes ændret (se Tillæg C.),

vedtoges med 40 Stemmer mod 5.

Formanden: Der vil nu blive givet Folketinget Meddelelse om den saaledes stedfundne Afstemning.

Den næste Sag paa Dagsordenen var:

Eventuelt: Tredie Behandling af Forslag til Lov om Forandring i Lov Nr. 88 af 8de Maj 1894 om Anlæg og Drift af private Jærnbaner. [Varde—Billum—Nørre-Nebel-Bane].

(Anden Behandling findes i Tidenden Sp. 1900 fg.)

Formanden: Denne Sags Foretagelse kræver Tingets Samtykke, men hvis ingen udtaler sig derimod, vil jeg betragte Samtykket som givet. (Ophold.) Det er heretter givet.

Der var intet Ændringsforslag stillet.

Sagen i sin Helhed sattes under Forhandling.

Ingen begærede Ordet.

Lovforslaget (se Tillæg C.)

vedtoges med 38 Stemmer mod 3.

Formanden: Forslaget vil nu blive tilstillet Konseilpræsidenten.

Hermed er Dagsordenen udtømt.